

РОЛЬ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПРАВОВИЙ СТАТУС У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Заріцька Анастасія Олегівна

студентка III курсу

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Державного податкового університету

Науковий керівник: Чайка Вікторія Вікторівна

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри публічного права

Державний податковий університет

м. Ірпінь, Україна

Згідно з Указом Президента України № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року, а саме: "Про Стратегію національної безпеки України"». В цьому законі були чітко зазначені головні чинники, що загрожують економічній безпеці держави, найголовнішими з них є : корупція, непослідовність та незавершеність економічних реформ, через що перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану й унеможливають її розвиток; недостатній захист права власності; повільний розвиток ринкових відносин у ключових сферах, серед іншого в користуванні землею і надрами; невідповідність діяльності правоохоронних органів потребам держави в податковій та митній сферах ті багато іншого.

З метою гарантування добробуту та безпеки громадян на підґрунті аналізуючого документу були визначені заходи, які можуть забезпечити стале, ефективне та динамічне економічне зростання в Україні – це інституції у сфері економічної безпеки [1]. Нижче зазначені, завдяки цим інституції та плановій роботі рівень нашої економічної безпеки вийде на фланговий рівень, а саме:

– розвиток ринкової конкуренції та якісне забезпечення демонополізації

економіки, детінізації господарських відносин;

– захист права власності;

– забезпечення дерегуляції та недопущення тиску на бізнес і утворення рамкових обмежень;

– створення конкурентних умов для залучення інвестицій, зокрема іноземних, що стимулюватимуть розвиток та покращення вітчизняного;

- забезпечення сталого функціонування фінансової системи та підвищення рівня довіри до національних фінансових інститутів;
- забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів громадян державними правоохоронними, податковими та митними органами.

Зважаючи на зазначене, перед державою постає непросте завдання, навіть якщо діяльність правоохоронної системи держави у сфері економічної безпеки відповідає сучасним викликам і загрозам, які виникають у сфері розглядуваних суспільних відносин. За ініціативи Президента України починаючи з 2019 року, бере свій початок кропітка нормотворча й організаційна робота щодо створення в Україні незалежного правоохоронного органу, і початковою метою якого було визначено забезпечення протидії злочинам та іншим правопорушенням в економічній сфері. Основні цілі, ідеї, закладені в підгрунття цієї роботи, що визначалися як позбавлення інших правоохоронних органів, передусім Національної поліції, Служби безпеки України та повноважень щодо протидії економічним злочинам, як таких, що не відповідають їх призначенню; створення єдиного незалежного від інших органів державної влади правоохоронного органу, який братиме участь у забезпеченні економічної безпеки держави шляхом комплексної протидії кримінальним правопорушенням, які чинять суттєвий негативний вплив на національну економіку.

22 березня 2021 року Президент України було підписано Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» № 1150-IX, який згодом був Верховна Рада України ухвалений від 28 січня 2021 р. В свою чергу цей документ створює інституційні умови для захисту економічних процесів від тиску силових органів, що підтримується міжнародними партнерами України. Аналітична робота- це є основна і першочергова функція БЕБ на противагу силові повноваження. Тому, аналізом бенефіціарів фінансових операцій і буде займатись Бюро та в кінцевому значенні визначатиме, чи є порушення закону в обігу коштів тих чи інших бізнесових чи державних структур. Бюро економічної безпеки – єдиний орган державної влади на даний час, що відповідальний за боротьбу з економічними злочинами. В його основу закладені відповідні повноваження Служби безпеки України та податкової міліції, які будуть переосмислені з тим, щоб це був не стільки силовий, скільки аналітичний орган при максимальному залученні новітніх технологій [2].

Також, після ухвалення Закону «Про Бюро економічної безпеки» Служба безпеки України втрачає свої невластиві їй функції з розслідування злочинів у сфері корупції та організованої злочинної діяльності в управлінні та економіки. Бюро економічної безпеки України є державним правоохоронним органом, що утворений за наказом Президента України і на який покладаються завдання щодо

запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності.

Основними завданнями Бюро економічної безпеки України є такі:

1) запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, щодо яких законом передбачена юрисдикція;

2) участь у забезпеченні національної економічної безпеки шляхом комплексної протидії злочинності, яка суттєво негативно впливає на національну економіку, сприяє її тінізації, виведенню капіталу та іншим негативним явищам, уповільнює темпи економічного зростання та загрожує інтересам економічного поля країни у сфері економіки.

3) збирати та аналізувати інформацію про правопорушення у сфері економіки, які підпадають під юрисдикцію Служби економічної безпеки України, та визначати шляхи запобігання їх вчиненню в майбутньому.

Основні завдання, що покладені на Бюро економічної безпеки України:

1) проводить оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування; 2) здійснює розшук осіб, які переховуються від органів слідства та суду за вчинення кримінальних правопорушень в економічній сфері; 3) здійснює аналітичне забезпечення досудового розслідування, оперативно-розшукової діяльності; 4) збирає, аналізує, узагальнює інформацію в сфері кримінальних правопорушень та економіки, факторів, що їх детермінують, прогнозує тенденції розвитку негативних процесів кримінального характеру; 5) формує аналітичні матеріали з метою оцінювання загроз та ризиків щодо кримінальних правопорушень в економічній сфері [3]. Слід зазначити, що правовий статус Служби економічної безпеки України повністю відповідає існуючим тенденціям формування правоохоронних структур у наших сусідніх державах, наприклад: служба економічних розслідувань виокремлена із системи Міністерства органів внутрішніх справ і державної безпеки, функція боротьби з економічними злочинами зосереджена в одній країні. Інститути або їхні філії, крім суто правоохоронних функцій, мають також аналітичні та інформаційні повноваження. Наприклад, у Республіці Білорусь у структурі Ради державного контролю є окремий орган, підпорядкований Департаменту фінансових розслідувань, а в Казахстані діяльність з виявлення, протидії та розслідування економічних злочинів покладена на Комітеті з фінансового нагляду Економічний Департамент розслідувань, у Латвії, працює у сфері забезпечення економічної безпеки, Національна податкова служба, податкова та митна поліція.

Отже, підсумовуючи вище викладений матеріал варто зазначити, що остаточне ухвалення Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» в перспективі має підвищити ефективність діяльності держави у сфері формування та використання фінансових ресурсів, надати новітню платформу для економічних ресурсів при цьому поступово розширюючи склад іноземних інвесторів. В результаті це зміцнить її економічну безпеку і як наслідок призведе до зменшення тіньового бізнесу в Україні, збільшення надходжень податків та зборів, що забезпечить сталий та стрімкий розвиток економічних відносин, а також захист економічних прав і свобод громадян України.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. *База даних (БД) «Законодавство України»* / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020>.

2. Президент підписав закон щодо створення Бюро економічної безпеки. *Президент України* : офіц. сайт. 22.03.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-pidpisav-zakon-shodo-stvorenniya-byuro-ekonomichnoy-67265>.

3. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-ІХ.БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20>.